

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Факультет морського права
кафедра морського та господарського права**

Код РНПД _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з НПР

Слободян С. О.

202__ р.

***РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ***

***PROGRAM OF DISCIPLINE
HUMAN RIGHTS AND THEIR PROTECTION IN MODERN REALITIES***

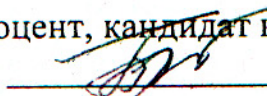
ступінь вищої освіти _____ Бакалавр _____
(перший (бакалаврський) / другий (магістерський))

тип дисципліни _____ Обов'язкова _____
обов'язкова / вибіркова

мова викладання _____ Українська _____
українська / англійська

Робоча програма навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» є однією з складових комплексної підготовки фахівців галузі знань **17 Електроніка, автоматизація та електронні комунікації**, спеціальності **171 Електроніка**, освітньої програми **Електронні системи**.

«03» квітня, 2023 року – 19 с.

Розробник: **Дмитрук Ірина Миколаївна**, доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри морського та господарського права

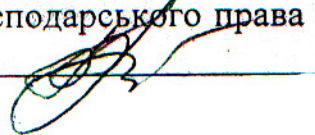
Проект робочої навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми –

к.т.н., професор НУК **Дьяконов Олексій Сергійович**

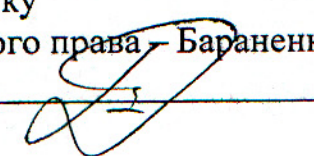
Проект робочої навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» розглянуто на засіданні кафедри Морського та господарського права.

Протокол № 8 від «10» квітня 2023 року

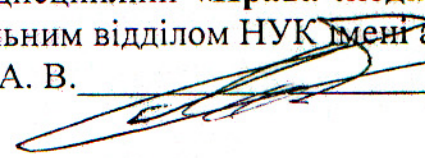
Завідувач кафедри морського та господарського права – **Ломжець Юлія Вікторівна**, доцент, кандидат політичних наук

Проект робочої навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» розглянуто Науково-методичною комісією факультету Морського права.

Протокол № 8 від «14» квітня 2023 року

Голова Науково-методичної комісії факультету морського права – **Бараненко Дмитро Володимирович**, професор, доктор юридичних наук

Проект робочої навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» погоджено з навчальним відділом НУК імені адмірала Макарова

Голова відділу – **Лабарткава А. В.**

Проект робочої навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» розглянуто Навчально-методичною радою НУК ім. адмірала Макарова.

Протокол № 3 від «26» квітня 2023 року.

Голова НМР НУК – **Трушляков Є. І.**

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	<i>4</i>
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	<i>5</i>
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	<i>6</i>
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	<i>6</i>
<i>4. Очікувані результати навчання.....</i>	<i>6</i>
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	<i>6</i>
<i>6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....</i>	<i>8</i>
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю.....</i>	<i>9</i>
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання.....</i>	<i>12</i>
<i>9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна</i>	<i>12</i>
<i>10. Рекомендовані джерела інформації.....</i>	<i>12</i>

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна **«Права людини та їх захист в сучасних реаліях»** - це важлива складова бакалаврської підготовки студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю **171 Електроніка**, освітня програма **Електронні системи**.

Навчальна програма дисципліни **«Права людини та їх захист в сучасних реаліях»** розкриває загальні положення прав людини, способи їх захисту, як за допомогою міжнародного законодавства, так і вивчаючи правові механізми захисту прав людини національного законодавства.

Курс покликаний сформуванню у студентів відповідний понятійно-категоріальний апарат, ознайомити їх із сучасним інститутом прав людини, його основними складовими та їх характеристиками; міжнародним та вітчизняним конституційним законодавством в галузі прав людини; механізмами захисту прав людини на відповідних рівнях. Студенти можуть опанувати методику правового аналізу норм міжнародного та вітчизняного законодавства в галузі прав людини.

Ключові слова: права людини, правовий захист, правозахисні організації, механізми правового захисту, законодавство.

Abstract

The educational discipline "Human rights and their protection in modern realities" is an important component of the bachelor's training of students who obtain the degree of higher education "Bachelor" in the specialty 171 Electronics, educational program Electronic systems.

The curriculum of the discipline "Human Rights and their protection in modern realities" reveals the general provisions of human rights, ways to protect them, both through international law and by studying the legal mechanisms of human rights protection of national law.

The course is designed to form in students the appropriate conceptual and categorical apparatus, to acquaint them with the modern institute of human rights, its main components and their characteristics; international and domestic constitutional legislation in the field of human rights; mechanisms for the protection of human rights at the appropriate levels. Students can master the methods of legal analysis of international and domestic human rights law.

Key words: human rights, legal protection, human rights organizations, mechanisms of legal protection, legislation.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 17 Електроніка, автоматизація та електронні комунікації (шифр і назва)	Дисципліна обов’язкової компоненти ОП (Цикл загальної підготовки)
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 171 Електроніка, (код та найменування) освітня програма «Електронні системи»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання доповідь _____ (назва)		Семестр
Загальна кількість годин - 90		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Ступінь вищої освіти: перший (бакалаврський) Бакалавр / Bachelor	Лекції
		15 год.
		Практичні, семінарські
		15 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		60 год.
		Індивідуальні завдання
-		
		Вид контролю: залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» є забезпечити оволодіння відповідними основними поняттями і категоріями, сформувати знання про об'єкт, предмет, структуру і функції теорії прав людини, теоретико-методологічні підходи до проблематики прав людини.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою до вивчення навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» є оволодіння компетентностями, що формуються під час вивчення наступних дисциплін: «Історія України», «Філософія», «Психологія».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

- ПРН13. Вміти засвоювати нові знання, прогресивні технології та інновації, знаходити нові нешаблонні рішення і засоби їх здійснення; відповідати вимогам гнучкості в подоланні перешкод та досягненні мети, раціонального використання та нормування часу, дисциплінованості, відповідальності за свої рішення та діяльність.
- ПРН15. Виявляти навички самостійної та колективної роботи, лідерські якості, організовувати роботу за умов обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні питання захисту прав людини в сучасному суспільстві.

Тема 1. Поняття та сутність прав людини. Основні етапи розвитку понять про права людини. [1; 4, 19]

Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. [1, 25; 1, 42]

Тема 3. Конституція України і права людини. [1; 42; 2]

Тема 4. Система захисту прав людини в Україні. [25; 42]

Змістовий модуль 2. Механізми захисту прав і свобод людини.

Тема 5. Міжнародні засоби захисту прав людини. [1; 42; 5]

Тема 6. Громадянські та політичні права і свободи. [25; 42]

Тема 7. Економічні, соціальні, культурні та екологічні права. [25; 42; 1]

Тема 8. Окремі категорії прав. [25; 42]

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні питання захисту прав людини в сучасному суспільстві.						
Тема 1. Поняття та сутність прав людини. Основні етапи розвитку понять про права людини.	11	2	2			7
Тема 2. Міжнародні стандарти у сфері прав людини.	11	2	2			7
Тема 3. Конституція України і права людини.	11	2	2			7
Тема 4. Система захисту прав людини в Україні.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8			29
Змістовий модуль 2. Механізми захисту прав і свобод людини.						
Тема 5. Міжнародні засоби захисту прав людини.	11	2	2			7
Тема 6. Громадянські та політичні права і свободи.	11	2	2			7
Тема 7. Економічні, соціальні, культурні та екологічні права.	11	2	2			7
Тема 8. Окремі категорії прав.	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2	45	7	7			31
Усього годин	90	15	15			60

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та сутність прав людини. Основні етапи розвитку понять про права людини.	2
2	Міжнародні стандарти у сфері прав людини	2
3	Конституція України і права людини.	2
4	Система захисту прав людини в Україні.	2
5	Міжнародні засоби захисту прав людини.	2
6	Громадянські й політичні права та особисті свободи.	2
7	Економічні, соціальні, культурні та екологічні права.	2
8	Окремі категорії прав.	1
	Разом	15

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 1 година на 1 лекцію;
- підготовка до практичних занять – 1-2 год/1 заняття;
- підготовка і написання есе – мінімум 5 годин на 1 роботу;
- підготовка до написання МКР – мінімум 5 годин на 1 роботу;
- підготовка до контрольних заходів (заліку) – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин
		Денна форма
1	Підготовка до лекцій.	8
2	Підготовка до практичних занять	16
3	Підготовка і написання есе	10
4	Виконання МКР	10
5	Підготовка до заліку.	16
	<i>Разом</i>	60

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме (обрати необхідне):

для всіх видів занять:

- робота з літературою - опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;
- пояснення - словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;
- дискусія - обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;
- диспут - цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;
- демонстрування - наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

- лекція - усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;
 - бесіда - питально-відповідний метод, завдання якого – спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень;
- різновиди бесіди : репродуктивні (спрямовані на відтворення раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань,

запам'ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

- ілюстрування - показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

- відеометод - використання відеоматеріалів для активізації наочно-чуттєвого сприймання; забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості;

для практичних та семінарських занять:

- вправа - планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;

- лабораторна робота - вивчення в спеціальних умовах явищ природи за допомогою спеціального обладнання;

- практична робота - метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків;

- дидактична гра - спеціально створена ситуація (модель реальності) для формування певних практичних навичок та умінь;

- інструктаж - ознайомлення зі способами виконання завдань, інструментами, матеріалами, технікою безпеки, показ операцій та організацію робочого місця;

- спостереження - тривале цілеспрямоване сприймання об'єктів чи явищ із фіксацією змін, які в них відбуваються, і виявлення на цій основі внутрішніх зв'язків і залежностей, розкриття сутності явищ;

- методи контролю і самоконтролю:

- фронтальне опитування;

- контрольні роботи, твори, диктанти, письмові заліки;

- контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей);

- лабораторний контроль;

- графічна перевірка.

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод - повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

- репродуктивний метод - відтворення здобувачем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

- проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;

- частково-пошуковий - метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;

- дослідницький - творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Права людини та їх захист в сучасних реаліях»** передбачено проведення поточного та підсумкового контролів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання модульних (тематичних) контрольних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Критерії оцінювання результатів навчання на практичних заняттях

Відповіді на семінарах (бали)	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.

Критерії оцінювання есе

Критерії оцінювання	Бали
Структура (вступ, основна частина, висновок)	1
Креативність у написанні авторського тексту та дотримання правил Академічної доброчесності	2
Логічність викладення своїх думок з проблемного питання з посиланнями на нормативні акти	2
Усього	5

Критерії оцінювання виконання модульних контрольних робіт (далі – МКР)

Модульна контрольна робота, в залежності від об'єму, може складатися із: тестових завдань, теоретичних понять, теоретичних запитань та задач (ситуації).

За належним чином виконану модульну контрольну роботу студент може отримати 20 балів.

Блок «тести» - містить 10 тестових питань, які оцінюються у 10 балів. Тобто 1 бал за 1 правильну відповідь. Кожний варіант завдання має тільки одну правильну відповідь. За невірну відповідь бали не нараховуються.

Блок «теорія» - містить одне теоретичне питання, які оцінюється до 5 балів.

Блок «ситуація» - містить одне ситуаційне завдання, яке оцінюється до 5 балів.

Протягом семестру на двох модульних контрольних заходах студент може отримати 40 балів.

Критерії оцінювання МКР Теоретичне питання

	Критерії
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
3	Відповідь має суттєві помилки, містить неточності, недостатньо обґрунтована, аргументи не сформульовані.
0	Студент не дає відповіді.
5	Максимальна кількість балів

Критерії оцінювання МКР Ситуація

	Критерії
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.
5	Максимальна кількість балів

Розрахунок балів за написання МКР

Вид завдання	Максимальна кількість балів
Тести	2x10=20 балів
Теоретичні питання	2x5=10 балів
Ситуація	2x5=10 балів
Всього	40

Розподіл балів, які отримують студенти під час МКР

Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2				Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40
20				20				

T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8 – відповідні теми змістовних модулів.

Критерії оцінювання результатів за виконання інших завдань

Вид завдання	Максимальна кількість балів
Участь (відповіді) на семінарських заняттях	2x5 балів = 10 балів
Написання есе	2x5 балів = 10 балів
Поточний модульний контроль (виконання МКР)	2x20 балів = 40 балів
Всього	60

Підсумковий контроль проводиться шляхом складання студентами заліку з дисципліни «**Права людини та їх захист в сучасних реаліях**».

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного заліку. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заліку в загальній системі оцінок 40 балів. Право здавати заключний залік дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів

проміжних оцінок і заліку набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Під час заліку студенти відповідають на три контрольні питання.

Критерії оцінювання заліку.

Під час складання заліку студенти відповідають на білет, який вони вибрали власноруч.

Кожен білет містить три контрольні питання. Відповідь на кожне питання екзаменаційного білету оцінюється до 13,3 балів. Тобто після складання заліку студент може отримати до 40 балів, які додаються до суми балів, отриманої під час поточний контролю відповідного семестру.

Критерії відповіді на одне питання залікового білету

Відповідь на питання (бали)	Критерії оцінювання
12–13,3	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
9–11	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
6–8	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
3–5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1–2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок та не обґрунтована
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т 1-4	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	5
		Написання есе	5
		Виконання МКР № 1	20
ЗМ 2	Т 5–8	Участь (відповіді) на семінарських заняттях.	5
		Написання есе	5
		Виконання МКР № 2	20
Підсумковий контроль		Залік	40
Сума			100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

1. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» для здобувачів вищої освіти.

2. Наповненість групи «Права людини та їх захист в сучасних реаліях» в месенджері «Telegram» для дистанційного навчання, електронний варіантом практичних завдань, лекцій та іншими матеріалами з навчальної дисципліни «Права людини та їх захист в сучасних реаліях».

3. Наочні засоби: слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, зал судових засідань (ауд. 613).

10. Рекомендовані джерела інформації:

Базова

Нормативно-правові акти.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Акт о лучшем обеспечении свободы подданного и предупреждении заточений за морями // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
3. Американская Конвенция о правах человека // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
4. Африканская Хартия прав человека и народов // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
5. Великая Хартия вольностей (Magna Carta, 1215) // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
6. Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций (А/8082) / Резолюции, принятые по докладам шестого комитета // <http://www.un.org/russian/documen/declarat/1970-1979.htm>
7. Европейская Конвенция о защите прав человека и основных свобод // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
8. Загальна декларація прав людини // Кушніренко О., Слінько Т. Права і свободи людини та громадянина. – Х.: Факт, 2001. – С. 440.
9. Закон України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – С. 260.
10. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – С. 272.
11. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – С. 691.
12. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – С. 588.
13. Закон України “Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції” // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – С. 263.
14. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 2. – С. 99.
15. Итоговый документ Венской встречи СБСЕ 1989 г. // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.

16. Конвенция против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
17. Коммюнике о конференции руководителей трех союзных держав – Соединенных Штатов Америки, Советского Союза и Великобритании (по итогам Крымской конференции) // <http://gkaf.narod.ru/postnikova/yalta-doc.html>
18. Лимбургские принципы осуществления международного Пакта об экономических, социальных и культурных правах (1986) // <http://www.hri.ru/docs/?content=doc&id=227>
19. Постановка Пленуму Верховного Суду України “Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” від 01. 11. 96 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
20. Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права // Кушніренко О., Слінько Т. Права і свободи людини та громадянина. – Х.: Факт, 2001. – 440 с.
21. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні і культурні права // Кушніренко О., Слінько Т. Права і свободи людини та громадянина. – Х.: Факт, 2001. – С. 440.
22. Протокол № 11 к Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод О реорганизации контрольного механизма, созданного в соответствии с Конвенцией // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
23. Протокол № 2 к Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод О наделинии Европейского Суда по правам человека выносить консультативные заключения // Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: НОРМА-ИНФРА.М, 2000. – 784 с.
24. Статут Лиги Наций // Версальский мирный договор. Полный перевод с французского под редакцией Ю. В. Ключникова и А. Сабанина. – М.: Издание Литиздата НКВД, 1925. – С. 7-15.
25. Факультативный Протокол до міжнародного Пакту про громадянські і політичні права // Кушніренко О., Слінько Т. Права і свободи людини та громадянина. – Х.: Факт, 2001. – 440 с.

Основна література:

1. Конституція України: Офіц. текст.: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: навч. посібник / Авт.-упоряд. М. І. Хавронюк. – К.: Парламент. вид-во, 1999. – 544 с.
2. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України К. : Цифра, 2008. 324с.
3. Бурлак О. В. Міжнародні стандарти щодо статусу і функціонування національних установ із захисту і заохочення прав людини : монографія / О. В. Бурлак ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Київ. ун-т права. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2012. – 212 с.
4. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група.Х. : Права людини, 2007. 215с.

5. Бущенко А. П. Стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод: систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини Х. : Права людини, 2009. 412с.
6. Бущенко А. П. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод: систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини— 2. вид., випр. та доп. Х. : Права людини, 2008. 432с.
7. Вибрані рішення Європейського Суду з прав людини (1993-2002рр.)/Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Серія II. Коментарі прав і законодавства. Вип.. 3.-Харків: "Консум". 2003. -464с.
8. Вибрані справи Європейського суду з прав людини 2.вид. К. : Фенікс, 2004. —23с. Вип. 1 — К. : Фенікс, 2004 — 223с. Вип. 2 К. : Фенікс, 2004 — 273с. Вип. К. : Фенікс, 2006 — 142с. Вип. 4 — К. : Фенікс, 2006 — 399с. Вип. 5 —К. : Фенікс, 2007 — 656с. Вип. 6 — К. : Фенікс, 2008 — 336с.
9. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини К. : Фенікс, 2004. 93с.
10. Демократія, права людини та участь молоді. Громадянська освіта для молодіжних працівників: Посібник / Ярина Боренько, Андрій Донець. — К.: Міністерство молоді та спорту України, 2018. — 120 с.
11. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування К.: Артек, 1997. - 624 с.
12. Дмитриченко І. В. Звернення громадян та неурядових організацій до Європейського суду з прав людини: навч.-практ. посібник / Національний ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова; Благодійний фонд "Центр правової освіти" Миколаїв : Атол, 2006. — 59с.
13. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навчальний посібник. – К.: Алерта, 2016 – 488с.
14. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р. та додаткові протоколи, рат. Законом України від 17.07.1997 р. (зміни в назві конвенції згідно Закону України від 09.02.2006р.) /Офіційний вісник України - 2006. - №32. – Ст. 2371.
15. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини К. : ЗАТ "Віпол", 2004.960с.
16. Європейський Суд з прав людини: Організація, діяльність, процес [В.В. Лутковська (відп.ред.), І. Шевчук (упоряд.)]. К. : Праксіс, 2005. 166с.
17. Європейський Суд з прав людини: організація, процедура, правила звернення Міністерство юстиції України. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. 16с.
18. Європейський суд з прав людини: Рішення щодо України Міністерство юстиції України. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. — 96с.
19. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні : До 60-річчя Загальної декларації прав людини / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К. : Юрид. думка, 2008. – 252 с.
20. Клименко О. М. Як звернутися до Європейського Суду з прав людини Центр правових досліджень. — К. : Видавець Фурса С.Я., 2006. — 64с.

21. Кушніренко О., Слінько Т. Права і свободи людини та громадянина / О. Кушніренко, Т. Слінько. – Х.: Факт, 2001. – 440 с.
22. Мартинюк Р. Теорія прав людини / Р. Мартинюк. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2008. – 250 с.
23. Молдован В. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Навчальний посібник. – К.: Центр учебной литературы, 2012 – 206с.
24. Посібник з прав людини для інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум // Рада Європи – К.: ТОВ «Інжиніринг», 2015. — 56 с.
25. Права людини і місцева демократія / Упорядники: Буров С., Величко Н., Єлігулашвілі М., Жигалдо В., Ковшун Л., Левченко О. – 2017. – 92 с.
26. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України) : навчальний посібник / звернення до читачів Голови Конституційного Суду України (VII.2010—VII.2013 роки) Головіна А. С. ; вст. слово і заг. ред. проф. Мартиненка П. Ф. , Кампа В. М. — К.: Юрінком Інтер, 2013. — 376 с.
27. Права людини в Україні - 2011: доп. правозахис. орг. / за ред. Є. Ю. Захарова. – Х. : Права людини, 2012. – 352 с.
28. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: www.eurocourt.org.ua/.
29. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2003р. Відомості Верховної Ради України. – 2006. - №30. – Ст. 260.
30. Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999р. Відомості Верховної Ради України. – 1999. - N 24. - Ст. 207.
31. Пушкіна О. Система прав та свобод людини і громадянина в Україні: теоретичні і практичні проблеми забезпечення / О. Пушкіна. – К.: Логос, 2006. – 416с.
32. Пустовіт Ж. М. Актуальні проблеми прав і свобод людини і громадянина в Україні : навч. посіб. / Ж. М. Пустовіт. – К. : КНТ, 2009. – 232 с.
33. Радченко Б. Є. Інститути громадянського суспільства у захисті прав дитини / Б. Є. Радченко, І. Дубровський ; заг. ред. В. С. Бондаренко ; Ін-т соц. безпеки України. - Х. : Вид. Коваленко В. Ф., 2012. – 144 с.
34. Рішення Європейського суду з прав людини. URL: helsinki.org.ua/index.php?r=a1b8.
35. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 63/3 от 8 октября 2008 года // <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/470/99/PDF/N0847099>. Pdf Open Element
36. Резолюція ЕКОСОП 1996/31. — <<http://www.un.org/russian/r199136.pdf>>. —Перевірено: 07.05.2007
37. Репецький В.М. Дипломатичне і консульське право: Підручник. — 2-ге вид.,перероблене і доп. — К.: Знання, 2006. — 372 с.
38. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: Навчальний посібник. – К.: Право, 2018 – 310 с.
39. Устав МАГАТЕ, 31 травня 2008 року, <http://www.iaea.org/About/statute_rus.pdf>.

40. Червяцова, А.О. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Європейський суд з прав людини: Навчальний посібник—Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. — 136 с.

41. Щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини: Лист Департаменту державної виконавчої служби від 24.07.2006р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>

42. Юров А. Вступ до концепції прав людини: Навчальний посібник. - Центр Громадянських Свобод, 2017. — 79с.

Додаткова література:

1. Верланов С. О. Економічні і соціальні права людини: європейські стандарти та їх впровадження в юридичну практику України (загальнотеоретичне дослідження) : монографія / С. О. Верланов ; Акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва. та місц. самоврядування. — Л. : Край, 2009. — 196 с. — (Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Сер. 1, Дослідження та реферати. — Вип. 19).

2. Вознюк В. Конституційне правосуддя в Україні: уроки, проблеми, перспективи // Вісник Конституційного Суду України. — 2005. — № 8 (60). — С. 3-8.

3. Збірник Міжнародних договорів України про правову допомогу у Кримінальних справах: багатосторонні договори / О.І. Шинальський (упоряд.). — Вид. 2-ге, доп. — К. : Фенікс, 2009. — 1080с.

4. Здійснення прав людини в Україні та суспільна мораль (наукові статті й законопроектні пропозиції). - Л. : Край, 2010. — 148 с. — (Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Сер. 1. Дослідження і реферати. — Вип. 23)

5. Зелінська Н. А. Міжнародно-правова концепція міжнародного злочину: автореф. дис... д-ра.юрид. наук: 12.00.11 / Інститут законодавства Верховної Ради України. — К., 2007. — 34 с.

6. Зелінська Наталя Анатоліївна, Дрьоміна-Волок Наталія Вікторівна. Міжнародне кримінальне право: навч.-метод. посібник / Одеська національна юридична академія. — О. : Фенікс, 2008. — 100с.

7. Карпачова Н. І. Стан дотримання Україною міжнародних стандартів у галузі прав і свобод людини: спец. доповідь уповноваженого Верховною Радою України з прав людини / Омбудсман України ; Universal Declaration of Human Rights ; Unatied Nations in Ukraine. — К., 2008. — 266с.

8. Ліпкан І. А. Організація Чорноморського економічного співробітництва як особливий суб'єкт міжнародного права: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2008. — 17с.

9. Лобода К. С. Міжнародно-правове регулювання соціальних відносин в Європі: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2008. — 20с.

10. Ломжець Ю.В. Основи права: практичний курс: навчальний посібник (російською мовою) / Ю. В. Ломжець, М. М. Войнарівський, С. І. Маркін — Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. — 88с.

11. Львова Є. О. Правове регулювання міжнародного економічного правопорядку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Є. О. Львова; Ін-т законодавства ВР України. — К., 2009. — 20 с.

12. Лутковская В. Применение практики Евросуда в Украине. Новые возможности защиты прав человека на Украине – реальность или мираж? // Юридическая практика. – 2006. – № 16 (434). – С. 19.
13. Майданник О. забезпечення конституційних прав людини в Україні як один із напрямів діяльності Верховної Ради України / О. Майданник // Юридична Україна. – 2010. – № 10. – С. 12-16.
14. Міжнародні організації. Навчальний посібник / за ред. О.С. Кучика 2-ге вид. перероб. і доп. – К., Знання. 2007, -749 с.
15. Мельничук О. І. Міжнародно-правовий статус всесвітньої культурної і природної спадщини / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. — К. : Наукова думка, 2008. — 285с.
16. Мовчан Ю. В. Міжнародно-правове регулювання інтеграційних процесів в Європейському Союзі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Мовчан Юлія Віталіївна; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2010. — 20 с.
17. Мувафак Зіяд Тамер. Особливості застосування міжнародно-правових санкцій щодо Іраку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Зіяд Тамер Мувафак; НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. — К., 2009. — 19 с.
18. Оніщук М. Судова система потребує відновлення довіри // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 56. – С. 5.
19. Основи права: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. О. Філіппських, В. С. Князєв, Ю. В. Ломжець та інш.; за ред. О. Ю. Дубинського. – Миколаїв : НУК, 2013. – 208с.
20. Охорона здоров'я та права людини : ресурс. довід. / за ред.: Дж. Коен, Т. Езер, П. МакАдамс ; передм. А. Найер ; наук. ред. І. Сенюта. – Л. : Медицина та право, 2011. – 600 с.
21. Паліюк В. П. Стаття 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: українське законодавство та судова практика / В. П. Паліюк. – Миколаїв : Іліон, 2010. – 556 с.
22. Права людини для дітей: посібник для вчителів та тренерів / Денисенко Л. В., Дзюбій О. А. К.: Час Друку, 2011. - 260 с
23. Право на доступ до інформації: теорія та практика / Харк. правозахис. група. – Х. : Права людини, 2008. – 348 с.
24. Протопопова Т. Идея человеческого достоинства в политико-юридических доктринах и праве / Протопопова Татьяна Витальевна // Диссертация кандидата юридических наук. – Красноярск, 2007. – 223 с.
25. Селіванов В. Нетотожність права і закону (методологічний аспект) // Право України. – 2005. – № 5. – С. 7-11.
26. Шаповал Т. Основні права і свободи в механізмі конституційного регулювання / Т. Шаповал // Юридична Україна. – 2010. – № 10. – С. 53-57.
27. Шаповал В. Сучасний конституціоналізм: Монографія. – К.: Салком, Юрінком Інтер, 2005. – 506 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.

3. <http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України.
4. <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Європейський суд з прав людини.
5. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України.
6. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
7. <http://stadrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
8. <http://pen.div.co.ua/> - Інститут кримінально-виконавчої служби
9. Періодичні видання (ресурсний центр Інституту права ім. І. Малиновського та наукова бібліотека «Острозької Академії»).